

Ann-Margit misti ekki mótið, tá hon gjordist lami av ferðsluóhappi, sum hon sakleys kom fyri. Hon megnar á serligan hátt at fáa fólk at gloyma, at hon er brekað.

Sjálv heldur hon seg hava fingið so góða hjálp frá foreldrum og øðrum avvarðandi, at tað hevur hjálpt henni at liva eitt vanligt lív

Drepandi stuttleiki

Í samband við kjakið um ferðsluvánlukkur fyri tíðina, verður ungdomur sum oftast tikin fram sum atvoldin til ferðsluóskilið og vanlukkurnar.

Hetta byggir m.a. á statistisk tøl sum visa, at nógv ferðsluóhapp henda við umgum bilforarum. Statistikkurin visir eisini at ofta er brennivín uppi, ofta henda tey á náttartið og ofta um vikuskiftið.

Fleri forboð og ferðslureglur

Uppskotini til at bota um ferðsluviðurskiptini eru fleri. Nógv teirra byggja á forboðsprinsippið, á sannandi at ungdomurin hevur sum lyndiseyðkenni, at hann ikki er førur fyri at kenna sær á byrgd í ferðsluni. M.a. sigur sjálvur Landfútin, at hann skilir ikki ungdomin sum ikki gerst skakkari tá vinmenn doyggja í ferðsluni. Tí stutt eftir koyra tey aftur skjótt.

Her eru uppskot, sum at lækka hámarksferðina, stangari lögregluftirlit á landsvegnum um náttina, tvinga at brúka trygdarseðlar. Avmarka ferðsluna um náttina. Ungir bilforarar skulu ikki fáa koyrikort beinanvegin, men bert eitt serligt loyvi. Hetta skil takast frá teimum, um mett verður, at teir eru óvandaligir í ferðsluni.

Hví er ferðslumynstrið so?

Men alt ov sjáldan verður roynt at svara spurninginum: »Hví koyrir ungdomurin sum hann ger?« Ella skulu vit siga, alt ov fá royna at analysera grundina til ferðslumynstrið hjá ungdominum. Drúgvur royndir á mongum økjum visa, at besta loysnin uppá trupulleikar er at finna rötina til vandan og útrá ti broyta mynstrið í atferð. Lat meg her gera vart við, at summi hava verið inni á orsökunum til ferðslumynstrið hjá ungdominum og hvat kann gerast við tað. M.a. uppskotini um dansibussar á náttartið og dans longri út á náttina. Hesi seinnu eru sera áhugaverd, tí uppskotini miðja ímóti at geva eitt alternativ til verandi ferðslumynstur.

Her skal verða gjord ein

roynd at lýsa, hví ung koyra so nógv í bili, serliga vikuskiftið og serliga um náttina og hví brennivín so ofta er uppi.

Haraftrat nøkur uppskot til hvussu vit kunnu broyta ferðslumynstrið. Havnin hevur eitt øðrvísi mynstur, tá tað kemur til atferðina hjá ungum um vikuskiftið og tí er hetta serliga um ferðslumynstrið úti á bygd. Tað veri seg í Vágum, í Suðuroy, Norðstreyum ella t.d. Eysturoy, sum er tiltikin fyri ófantaliga ferðslu.

Sjálvandi við bili í dans

Eitt vanligt friggjakvöld er kanska dansur á Oyrbakka og í Runavík og leygarkvöldið er dansur í Fuglafirði. Skalt tú í dans í Fuglafirði (og tað vilja nógv ung) so eru triggir flutningsmøguleikar:

1) Til gongu og tað gera helst nógvir fuglfirðingar, men ungdomar av Selatrað fara ikki knossandi upp um fjøll fyri at sleppa í diskotek í Fuglafirði.

2) Leiga ein hýrsvogn. Hetta er dyrt og hartil eru hýrsvognarnir fáir. So hendan loysnin verður neyvan nógv nýtt.

3) Fara í dans í privatbíl!!!

Tann sólarklára loysnin í einum samfelag við so høgt útviklaðari privatbilamentan sum Føroyar. Hetta er fult í trað við ferðslumynstrið hjá flestum føroyingum í dag og ikki sermerkt fyri ungdomin.

Við bussi í dans

Her kundi munandi verið bött um við einum alternativum flutningsmøguleika og tað er ein bussleið til og frá dansihølunum. Uppskotið hjá O. Næss við disco-bussum var frálikt. Onki at ívast í, tað verður stuttligt at fara í bussin, har onkur spælir guitar og annað skemt gongur fyri seg.

Henda bussleið kundi koyrt einar tvær ferðir til og frá dansihølunum. Tá høvdu fólk ein móguleika at velja annan flutning enn privatbíl. Kanska verður tað tungt at venja fólk við henda móguleikan í fyrstani, men her kundi stovnanin av dansibussleiðini verið kombinerað við øktum ferðslu.

Framhald á síðu 18

Ikki øll høvdu verið fyri ferðsluóhappi, tey vóru sjúklingar sum høvdu størri trupulleikar enn eg.

— Ein teirra var lami frá herðunum. Hon hevði roynt at taka livið av sær. Hennara lagna var at liggja á røktardeild alt liv sít, tí hon hevði ongan góðan.

— Har vóru so nógvir lagnur og torført var mangan hjá sjúklingunum, at fáa somu umstøður sum áður.

Tað var ikki óvanligt, at sjúklingarnir noyddust á upphaldsdeild ella fluttu til sín sjálvt, tí vanligi gerandisdagurin bleiv ov trupul fyri tey avvarðandi. Fólk eru nógv einsamallari í Danmark, tí tey kenna ikki so nógv fólk og hava ikki familju á sama hátt sum vit í Føroyum.

— Tú verður takksom, tá tú sært, hvussu nógvir fyrirmunir tú hevur í mun til hini, sigur Ann-Margit.

Hvat hugsar tú, tá tú hoyrir um ferðsluóhapp og vanlukkurnar í seinastuni?

— Eg haldi tað vera so meiningsleyst, at ungfolk skulu læstast álvarsliga og kanska lata liv, tá ein hugsar um, at atvoldin ofta er, tí fólk koyra við kenning ella hava so nógv ferð.

Foreldrini maktarleys

— Ikki bert er tað tann, sum fær skaða, ið tað rakar. Eg hugsi um tey avvarðandi, sum verða eins meint rakt sum vit. Tað hevði bött um umstøðurnar, at lögreglan var meiri á vegnum, so tey ungu vist, at tey kundu verið tikin.

— Tað verður tosað so nógv um, at foreldrini mugu ansa eftir teimum ungu, sum koyra bil, men tað haldi eg ikki, at foreldrini kunnu gera nakað við. Hóast tey royna at ansa eftir ella goyma lykilin, so hendir kortini, at tey ungu sleppa í bilin.

Har er eingin, sum kann forða tí, uttan bilforarin

sjálvur.

Hvussu eru fólk móti tær, tá tey hitta teg í koyristóli?

— Nú er bygdin ikki so stór, so eg kenni øll her, eins og tey kenna meg. Eg havi ongantið verið fyri, at fólk hava vent sær frá mær, ella á annan hátt kent seg illa saman við mær.

Min styrki er helst eisini, at mær dámar so væl at vera saman við øðrum. Tað havi eg móguleika fyri í ríkt mót í arbeiði minum.

— Børnini spyrja meg, hví eg siti í koyristóli. Tá eg sigi teimum tað, er áhugin oftast, at tey vilja sleppa at royna hann sjálvi, sigur Ann-Margit og brosar.

Jákup slapp við at læsta hondina. Hann var óarbeiðsførur í tvey ár. Hesa tíðina nýtti hann at ganga í skúla, har hann fekk prógv sum tekniskur teknari. Lærutiðin skal eisini uppfyllast og í farnu viku gjørdi hann sveinstykki og verður liðugur við lærutiðina í summar.

Jákup sigur um fjalda brekið í ferðsluni:

— Tað er so lætt at siga, at maður fekk smærri snuddir, tí eingin veit, hvat hesi tíðindi fjala yvir.

Eingin peningaupp-hædd kann setast í staðin

Eg fekk mein í hondina, sum gjørdi, at eg ikki kundi arbeiða í tvey ár, sum maskinsmiður. Tað hevur kostað nógv, umframt líkamliga. Eg fekk 60.000 krónur fyri at vera ákoyrdur, uttan at eg sjálvur hevði gjørt nakað fyri at koma í hesa støðu. Tá tvey ár vóru farin, og eg bert hevði fingið stuðul frá Almánastovuni í hesum tíðarskeiði, gekk upphæddin upp. — eg kundi gjalda tað aftur til Almánastovuna.

Fyri at sita í koyristóli fyri livið, fekk Ann-Margit 350.000 krónur, hóast tað kostar nógv

meira fyri bert at innrætta sær tilveruna, so hon verður livilig. Hetta er bert ein ábót, men tann menniskjansliga prisin, sum ferðsluóhappini elva til, er eingin peningaupp-hædd, sum kann gjalda.

Jákup Joensen var fyri øðrum ferðsluóhappi í november 1983, tá fyrra óhappið so dánt var farið aftur um bak.

Hann arbeiðdi í handilshúsum leygardag seinnapart, men fór heim at ringja eftir vinfólki, sum skuldu arbeiða í vikuskiftinum.

Næsta ferðsluóhapp

Jákup: — Hóast tað bert var av tilvild, at ein vinmaður min hitti meg uttanfyri, so vardi tað ikki meg, at enn einaferð var bót eftir mær.

Vinmaðurin hevði fingið nýggjan bil. Hann bað meg koma við, so vit kundu fara royndartúr. Jú, tað var gaman í, men

